

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Quam formam accidentalem Angelus poßit in materia producere. c. 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

Conc. Brach.

stantiam. Est enim veritas hæc definita in Concilio Brachia. primo can. 12. quoad plasmationem, & conceptionem hominis: dicitur enim. Si quis plasmationem humani corporis diaboli dicit esse figmentum, & conceptiones in utero matris operibus dicit demonum figurari, propter quod resurrectionem carnis non credit, sicut Manichæus & Priscillianus dixerunt. Anathema sit. Sed in vniuersum can. 8. his verbis videtur definita, Si quis credit quod aliquantas naturas diabolus in mundo fecerit: non ita & fulgur, & tempestates, & sicis ares ipse diabolus auctoritate sua faciat, sicut Priscillianus dixit anathema sit. Ceterum in reddenda ratione huius conclusionis varient Scholastici inter se, vt sequent. c. videbimus.

CAPVT II.

Præcedens sententia ratione confirmatur.

Aristot.
Ratio aliorum.

S. Anselmus Thomas, Aegidius, Bonau. Ricardus, Thom. de Argent. & Ferrar. ratione quadam desumpta ex Aristot. 7. Metaph. capit. 7. 8. & 9. text. 26. & 27. & 32. communem sententiam sic probant: Id quod proprie producit generationem, non est forma, sed compositum, præsertim vero generatione substantiali: nam & Aristot. de generatione quoque accidentis loquitur: atqui genitum & productum simile est producenti, & generanti ergo generans debet esse compositum ex materia & forma. Hac ratione vsus est Aristot. contra Platonem, vt probaret, non esse ideas à materia separatas, quæ essent causa rerum inferiorum, quæ generantur: sed id, quod generat, debere esse concretum materia, & simile productum, saltem sub genere aliquo, sicut equus est similis mulo, quem gignit. Eadem etiam ratione satis efficaciter videtur probari, Angelum non posse esse causam alicuius formæ in materia, quia ipse ex materia compositus non est.

Impugnatur
à Durand.

Hanc tamen rationem impugnat Durand. hoc modo: vt aliquid agens producat rem aliquam, non opus est, cum passio & cum effectu in omnibus conuenire, sed tantum in forma: nam cælum illuminat hæc inferiora, & non conuenit cum illis in materia: aut quia materiam non habet, vt putauit commentator, quem etiam sequitur Durand. aut quia materia cæli est alterius rationis, quam materia horum inferiorum: nec solum cælum ratione formæ accidentariæ, quam habet, nempe ratione lucis, producit lucem in hæc inferiora: verum etiam cum habeat formam substantialem diuersæ omnino rationis ab his inferioribus, producit in eis varias formas substantiales. Huic tamen rationi Durandi respondere quis posset, cælum assimilari effectibus, quos producit in hæc inferiora, non in specie, nec in genere proximo, sed in remoto, eo quod tam cælum, quam hæc inferiora, constat ex materia, & forma. Et hæc solutio in doctrina Aristot. locum habet, quia reuera putauit, cælum compositum esse ex materia & forma.

Efficacius tamen argumentum contra rationem S. Thomæ, Aegidij, & aliorum fieri potest hoc pacto: Deus est forma per se subsistens sine materia, nec communicat cum his inferioribus in materia, aut in compositione, sed plusquam genere distat ab eis nihilominus omnia hæc inferiora producit: ergo maior illa propositio vera non est. Responderet fortassis Aristoteles nullam substantiam compositam ex materia, à Deo proxime produci: putauit enim res æternas suapte natura æternas esse, atque generari & corrumpi non

posse, vt docuit i. de celo, cap. 10. 11. & 12. artic. cap. 9. concedat, à prima intelligentia creatur habere esse, & viuere: sic igitur fortassis existimant materiam, & formam, à Deo produci. Ceterum cum in vera philosophia ratio ipsa oppositum demonstrat, nempe omnia à Deo solo, aut ab ipso cum causis creatis actu produci, vt 1. 2. qu. 79. art. 1. & 2. satis ostendimus. Argumentum superius factum in sua adhuc vi, & robore manet.

Alia vero ratione prædictam opinionem confirmat Durandus, quæ mea quidem sententia, & prædictam efficaciter probat in hunc modum. Ex formis, quæ sunt in materia, sola est anima rationalis, quæ non educatur de potentia illius, & quæ soli Deo creetur: alie vero omnes formæ tam animarum, quam viuentium, & inanimatarum, sufficienter producantur à secunda causa composita ex materia, vt experimento constat: ita vt si quando contingat, aliquid ex terra sponte generari, illud fiat à Sole, & ab aliis causis materialibus, & afluente Deo ergo Angelus frustra constitueretur causa eorumdem rerum: Deus enim, & natura nihil faciunt frustra. Aliam quoque rationem offert Durandus, quæ talis est: si Angelus produceret aliquam formam substantialem, non produceret eam per suam naturam & substantiam, sed per voluntatis affectum & actum intellectus: nam si per substantiam suam produceret, & in quantum esset, per & necessario produceret, quod tamen constat esse falsum: per voluntatem autem, & intellectum non potest substantiam producere quia voluntas, quæ deberet esse principium formæ, est accidens quoddam; nullum vero accidens potest esse principium formale producti substantiam: ergo Angelus non potest mouere materiam ad formam substantialem.

Postrema denique ratio est, si ob aliquam causam diceremus, Angelo obedire materiam ad formam substantialem, esset quia est nobilior & perfectior natura: hæc autem ratione nostra ratio non posset esse causa, vt solo nutu suæ voluntatis formam substantialem produceret, quod esse falsum manifeste constat: nam anima nostra potest, & ideo est quæcumque forma materialis, hæc autem ratio eodem modo probat de anima nostra coniuncta, sicut etiam de separata, ergo si aliquando contingat opera demones homines, aut animalia, vel aliud simile generari, dicendum est, id non fieri propria demonis virtute effectrice eorum formarum, sed applicatione seminis, vel alterius occultæ causæ, quod per solum motum Angelum efficere potest.

CAPVT III.

Quam formam accidentalem Angelus possit in materia producere.

Opinio fuit Auicennæ, vt refert S. Thomas 2. 2. contra gentes, cap. 103. posse corpoream naturam ab Angelo immutari ad formam accidentariam, præter motum secundum locum, vt ad calorem, & aliam similem qualitatem, non tantum applicando causam agentem passio, verum etiam propria virtute ipsius Angeli proxime operante. Probauit autem eam, quia sicut falsum est virtute sola imaginationis falsificantis, falsificatione autem fit mutatio qualitatum, ita eodem pacto sola cognitio, & voluntas Angelo potest

esse causa alicuius formæ accidentariæ in materia Communis tamen sententia Scholasticorum est non posse naturam corpoream ad formam aliquam accidentariam, præter motum secundum locum, ab Angelo moueri. Ita docent expresse ex allegatis Doctores S. Thom. artic. 1. illo 3. Ricard. Argentin. & Ferrar. Bonauen. in art. citato in solutione 3. Durand. quæst. allegata ad 1. Posse autem ab Angelis corpora secundum locum moueri compertum omnibus est, etiam Scriptura, in qua sæpe dicitur homines ab Angelis, vel à demonibus delatos in varia loca, imò & ipse Christus passus est assumi in pinnaculum templi. Quare vero Angeli nequeant mouere materiam ad formam aliquam accidentariam, præter motum secundum locum, non video à Doctotibus allegatis probari: forsitan eandem esse putant rationem, ob quam non possit mouere Angelus ad formam substantialem, atque ad formam accidentariam, de qua satis superque cap. præced. dictum est. Ego vero existimo eam esse rationem vniuersalem: quia si aliqua de causa posset Angelus mouere ad formam accidentariam, maxime esset, quia multo excellentior illa est: nullam enim aliam rationem, aut causam habemus, ut id asseramus: atqui eadem ratione dicere deberemus, posse ab anima rationali corpus quodlibet moueri ad quamlibet formam accidentariam, quod tamen experimento constat esse falsum: ergo illa sola ratione non debemus id Angelis tribuere.

Hinc sequitur primum, non posse ab Angelo produci lucem, neque speciem aliquam sensibilem, nisi applicatione luminosi corporis aut obiecti sensibilis: similiter producere nequit Angelus formam, nisi medio motu verberationis in aëre; quæ est propria causa illius. Ceterum præter hæc accidentia sunt aliz formæ accidentariæ, quæ sunt dispositiones formarum substantiarum, aut ipsas formas substantiales consequuntur: & hæc accidentia eadem omnino ratione ab Angelo nequeunt produci, quæ etiam ipsæ formæ substantiales fieri noti possunt.

Deinde colligitur, non solum posse ab Angelo imprimi motum secundum locum, verum etiam impetum, qui est qualitas quedam, quæ sit motus, aut impeditur: hoc autem mihi suadeo non ex motu qui fit ab Angelo, hic enim sine impetu aliquo prius impresso posset à nobis facile intelligi, sed eo quod detinet corpus graue, ne moueatur, nam & lapidem suspensum in medio aëre potest detinere, & corpus graue non solum terræ innixum mouere, sicut globum super terram, sed etiam eleuatum, quo genere motus necesse est lapidem mouere versus vnam partem, & sustinere ne descendat, sicut cum Angelus deducebat Abacuc, esse autem necessarium impetum impressum sine motu, ut lapis, vel corpus graue detineatur in medio aëre: hæc efficaci ratione monstrari potest. Nam quamuis Deus solo nutu suæ voluntatis possit detinere lapidem, subtrahens solum suum concursus, qui est necessarius ad motum, tamen Angelus hoc modo corpus detinere nequit, quia concursus Angeli ut corpus moueatur necessarius non est, ac proinde etiam si Angelus non velit concurrere, non propterea motus lapidis impeditur. Superest igitur, ut solum detinere possit imprimendo aliquid aliud contrarium motui, quo motus impediatur. Quare falsa est eorum senten-

tia, qui asserunt, posse corpus ab Angelo in medio aëre detineri, nulla corpori facta impressione: neque enim Angelus detinere potest cōkursu suo denegato, ut probauimus: neque apprehendens illum manu ut manifestum est: quomodo igitur suspensum in aëre, nulli innixum, & à nullo corpore pendens detinebit.

Postremo de potentia & facultate motrice Angelis contra Caiet. supra q. 54. art. 3. obseruandum est, falsam esse ipsius sententiam, cum asserit, hæc facultatem motricem, esse quid distinctum ab intellectu, & voluntate: ita ut in Angelis sit facultas exequens, eo modo, quo in nobis est distincta ab intellectu, & voluntate: potius enim existimare debemus hanc facultatem nihil aliud esse, quam intellectum, & voluntatem in actu: quia Angelus intelligendo, & volendo mouet, nec vlllo alio indiget ad effectum. Idem de omnipotentia Dei dixi supra disp. 10. r. cap. 3. videlicet nihil aliud in Deo esse, etiam secundum rationem, quam intellectum, & voluntatem in actu. In qua sententia nobiscum conuenit Caietanus: cum tamen ut suis principiis conueniēter loqueretur, eo modo, quo in Angelis, hanc potentiam ab intellectu, & voluntate iactem secundum rationem, in Deo etiam distinguere deberet. Authores vero, qui illam nostram sententiam de potentia Dei docuerunt, in eo capite commemorauimus.

CAPVT IV.

Quid possit Angelus, aut demon in nostram imaginationem.

Um mirabiles experiamur effectus in homine, commotione imaginationis à demone fieri: reliquum est, ut de virtute, quam habet demon supra illam, aliquid dicamus: in qua re fuit sententia Alexandr. 2. parte, quæstione 40. membro 4. qui docuit, non tantum posse commoueri spiritus animales in homine virtute demonis, aut Angeli, ratione cuius motus commouentur phantasmata: sed etiam posse ipsa phantasmata ab Angelo produci, & imaginationi nostræ infundi, non aliter, quam ab ipsis rebus sensibilibus: hanc vero opinionem nullæ ratione ipse confirmat.

Vertor tamen sententia est aliorum, qui docent, non posse ab Angelo imaginationem nostram aliter immutari, quam per commotionem spirituum animalium: ita affirmant S. Thomas infra q. 111. art. 3. Caiet. & Thomistæ ibid. Bonauen. in 2. d. 8. 1. par. art. 1. q. 3. Thom. de Argentin. qu. 1. art. 3. Durand. q. 4. Ricard. in 2. d. 10. art. 2. q. 2. Argidius quodlib. 6. qu. 16. non posse autem ab Angelo in nobis phantasmata produci, eadem ratione probari debet, qua superius ostendimus non posse ab Angelo produci formam aliquam accidentariam in materia: sola autem commotione spirituum animalium posse in nobis excitari imaginationem, docet expresse Aristot. libr. de in somnis, cap. 3. ante medium: inquit enim, descendente multo sanguine ad principium sensitiuum, simul excitari motiones sensibiles: appellat autem principium sensitiuum sensum communem, quem putauit esse eandem facultatem secundum rem cum imaginatione, ut multis rationibus philosophicis de anima quondam ego probaui. In feblicitatibus quoque fieri plures apparitiones ex commotione spirituum, paulo ante idem Arist. docuerat. Cum igitur demones vel applicando causas agentis, quarum naturam probe norunt, vel motu se-

condem